

Språkrådet post@sprakradet.no

Oslo, 9. mars 2026

Høringsuttalelse om foreslåtte rettskrivningsendringer

Generelt vil vi uttrykke tilfredshet med de fleste endringsforslagene. Vi konsentrerer oss i det følgende om bokmålsforslagene. De er godt begrunnet og vil føre til at bokmålsnormen gjenspeiler faktisk språkbruk, og at man unngår en unødig stor mengde variantformer.

Vi har likevel et par innvendinger.

Punkt 3.4.

Vi vil protestere mot forslaget om omnormering av stedsnavnet **Tyrol** med tilhørende avledninger og sammensetninger. Formen **Tirol** blir anbefalt av Språkrådet som staveform av navnet på det østerrikske forbundslandet, som altså er egen østerriksk administrativ enhet. I det følgende vil vi uttale oss om normeringen av områdenavnet, som spiller en annen rolle i norsk språk. Om navnene på forbundslandet og området staves ulikt, blir skillet mellom dem desto tydeligere. (En parallell er at man om det tyske forbundslandet bruker det tyske navnet **Rheinland-Pfalz**, mens man i norsk bruker navnet **Rhindalen** om et område.) Staveformen **Tyrol** er alminnelig brukt som navn på det området som dels tilhører Østerrike, dels Italia. Navnet har vært utgangspunkt for flere norske avledninger og sammensetninger, også disse vanligvis stavet med **y**. Noen av sammensetningene, som **tyrolerhatt** og **tyrolerhus**, er leksikaliserte. I ortografisk normering bør hensynet til norsk skriftspråkstradisjon veie tyngre enn tanker om endonymisk gjengivelse av utenlandske stedsnavn. Forslaget om endring av stedsnavnet til **Tirol** og innføring av valgfrie former med **i** begrunnes med et

endonymiprinsipp. Dette er imidlertid langt fra så dominerende som det hevdes i høringsnotatet. En rekke navn på områder, elver, daler, fjellkjeder m.m. brukes i norsk form. Eksempler er elvenavn som **Themsen**, **Seinen**, navn på fjellkjeder som **Alpene** og områdenavn som **Catalonia**. Forslaget om endret stavemåte fra **Tyrol** til **Tirol** om området, og om innføring av valgfrie former med **i** i avledninger og sammensetninger, bryter med norsk skriftspråkstradisjon, og i tillegg med Språkrådets egne **bruksprinsipp** og **enkelthetsprinsipp**. Vi vil derfor anbefale at man beholder stavemåtene **Tyrol**, **tyroler**, **tyrolerhatt** osv. som eneformer.

Punkt 3.5.

Forslag om normering til **underfra** (bokmål). Det er fint at formen **underfra** blir normert. Imidlertid er **undenfra/unnafra** en annen orddannelse, som ikke bør overses. Første ledd i **undenfra** er **unden** (dansk form), mens første ledd i **unnafra** er den tilsvarende arveformen i norsk, **unna** (av norrønt *undan*). Første ledd i **underfra** er derimot **under** (av norrønt *undir*). Sammensetningene **undenfra/unnafra** og **underfra** bør derfor regnes som forskjellige ord i normen, ikke som ortografiske varianter av samme ord. (Et lignende forhold finner vi ved **ovenfor/ovafor** og **overfor**, som ikke er synonyme, og som derfor uten videre blir behandlet som to forskjellige leksemer.) Vi foreslår altså at man i bokmålsnormen opererer med to sammensetninger: **undenfra/unnafra** og **underfra**.

Vennlig hilsen

Det Norske Akademi for Språk og Litteratur og Det Norske Akademis ordbok (NAOB)

Hanne Lauvstad

leder av Akademiets Ordboks- og normeringskomité og hovedredaktør for NAOB